

הנשיא בעת השבעתו

פירושו: יש לערוך שלום, כשם שעורכים מלחמה — עלידי ייזוב מיבצעים, תוך קבלת סכנות, תוך הישוב המחיר, תוך אימוץ כל הכוחות ושילוב כל האמצעים.

העולם ראה מיתקפת-שלום כזאת במיבצע מזהיר, שרק בשלבי המאוחרים נתגלה בכל גדולתו: אותו מיבצע שהחל בהטלת המצור על קובה, שנמשך בחיסול הדודי של בסיסי-טילים משני הצדדים, שהגיע לכלל סיומו החלקי בחתימת הסכם-מוסקבה לאיסור הניסויים הגרעיניים.

מיתקפה זו כללה את כל התכונות: הפעלת הכוח הצבאי תוך הגבלת הכוח הצבאי, קבלת הסיכון תוך חישוב הסיכון, עמידה תקיפה על אינטרס חיוני תוך נכונות להתפשר עם האינטרס החיוני של היריב. ובעיקר: אי-קבלת המצב הקיים, תוצאת העקרונות המדינית של טרומן ואייזנהואר, כעובדת-טבע שאין לשנותה. אי-השלמה עם הקיים — וחתימה נועזת, אקטיביסטית, מסוכנת ומחושבת לקראת מצב חדש.

"איסמטאגיה של שלום" — מה רחוקה היא מן הבטחוניזם האווילי של מוחות קטנים, מסוגם של דאלס, אדנואר ובך-גוריון.

אומנם, כל זה לא היה אפשרי, בהצלחה כה רבה, לולא זימן הגורל לקנדי יריב ושותף בדמותו של מדינאי אמיתי שני, ניקיטה כרושצ'וב. רק לעיתים רחוקות זימנה ההיסטוריה האנושית, השופעת מנהיגים כסילים, בעת ובעונה אחת שני מנהיגים חכמים, בראש שני מחנות יריבים, כמו קנדי וכרושצ'וב. הם היו שונים במוצאם האומי והמעמדי, בגילם ובהשקפתם, כרחוק מזרח ממערב — אך איחדו אותם התכונות של המדינאי, הסולל דרכים חדשות.

לא לחינם נאמר על כרושצ'וב כי הוא ניראה, ביום מותו של קנדי, שבור ומוכה. היה קיים תיאום אינטליגנטיבי בין שני מנהיגים אלה, תיאום שמקורו בכיבוד הדדי ובהבנה הדדית בין יריבים, שידעו כי הם מתחלקים באחריות לעצם קיומה הפיסי של האנושות בעידן הגרעיני.

מן הסתם שאל כרושצ'וב את עצמו, כפי ששואלת האנושות כולה: מיהו ג'ונסון זה? האם יתגלה כיוורש אמיתי? האם יעמוד במיבחן הנורא שהועיד לו הגורל?

הנשיא ה-36

לא יהיה זה נכון לומר על קנדי: הוא היה מנהיג צעיר ומבטיח. כי קנדי החל בהג' שמה, ובשלוש שנות שלטונו עשה יותר מכפי שעשו נשיאים אחרים בשתי תקופות-כהונה שלמות.

העולם של סתו 1963 שוב אינו העולם של סתו 1960. קנדי השאיר אחריו את רישומו האישי. מקומו בספרייה-היסטוריה מובטח לדורות. ורק בעצב אפשר לשאול: מה היה איש זה יכול לחולל, אילו ניתן לו לשלוט עוד חמש שנים?

קל יותר להמשיך בדרך, מאשר לסלול דרך חדשה. אך לא קל להמשיך בדרכו של ג'ון קנדי. אין ספק כי הנשיא ה-36 של ארצות-הברית מרגיש זאת, ברגע זה, יותר מכל אדם עלי אדמות.

התלמיד גיבור המלחמה (עומד)

(המשך מעמוד 5)

המהפכה הכושית במפתיע, בשנה האחרונה, לא היה קנדי מוכן לה. הוא ניסה להתעלם ממנה, להמעיט מדמותה. יתכן שראה בה הפרעה שלא בעיתה, בשעה שהיה עסוק בביצוע שינוי מהפכני, מסוכן ועדין, במדיניותו העולמית.

גם כאשר גברה המהפכה, ושוב אי-אפשר היה להתעלם ממנה, עוד השתדל קנדי לעמוד מן הצד. הפוליטיקאי שבו הבין כי בעייה זו עלולה לשאת בחובה את זרע חורבנה, להעמידו בפני הבחירה האכזרית בין קולות הכושים, החיוניים בערי הצפון, ובין קולות הגזענים, החיוניים במחוזות הדרום.

קנדי המדינאי יכול היה להתגלות כאן במלוא גדולתו, להפוך לינקולן שני בשדה-הקרב של לינקולן. הוא יכול היה לצאת אישית אל ערי-המריבה, להעמיד את עצמו בראש כוחות-החופש. הוא יכול היה לעמוד בראש לחיית המנהיג הכושי, שנרצח בידי מתנקש, או בראש לחיית הילדים הכושים, שנקטלו על-ידי פצצת-הכנסייה. הוא יכול היה להנהיג אישית מסעי-חופש, לשמש מופת אישי ומחנך לאומה.

הוא לא עשה זאת. רק בחודשים האחרונים יום הצעות-חוק-חדשות ומרחיקות-לכת, שנקברו בחצרות הקונגרס. בגללן הפסיד מיליוני קולות, השניא את עצמו על חוליה-הנפש הגזעניים מטכסס ועד פלורידה. אך בכך לא היה די.

יתכן שקנדי פעל על-פי לוח-זמנים שקבע לעצמו. יתכן שביקש למנוע כל אפשרות של התפוצצות גרעינית עולמית לפני שניגש לטפל בהתפוצצות הגזעית בארצו. יתכן כי בשנים הקרובות היה מתגלה כמדינאי גואל-הכושים וזוכה לתוארו של לינקולן — "המשחרר הגדול". כדור הרוצח מגע זאת.

אולם לקנדי לא ניתן, אפילו, למות למען מטרה קדושה. זהו הצד הטראגי ביותר של הרצח: שהוא כה חסר-היגיון, פרי מוחו המעוות של אדם מופרע.

האיסטראטג של השלום

שדוש השנים של קנדי אינן חסרות כתמים שחורים, בייחוד במחציתן הראשונה. בימי כהונתו, ובחסות ממשלתו, בוצע המעשה השפל, המוסף להחריד יבשת שלמה: הרצח פאטריס לוממבה, הקדוש השחור. בימי כהונתו, ובחסות ממשלתו, בוצעה פלישת-הנפל במפרץ-החזירים, שנועדה להחזיר לקובה מיסטר עכור של ניצול ושיעבוד.

אולם כתמים אלה, עם כל כיעורם, הם כאין וכאפס לעומת אלומת האור הגדולה של תקופת-קנדי — אלומת האור שהיתה הילית-פארת רראשו, שהעניקה לו עולם ועד את תואר המדינאי הגדול.

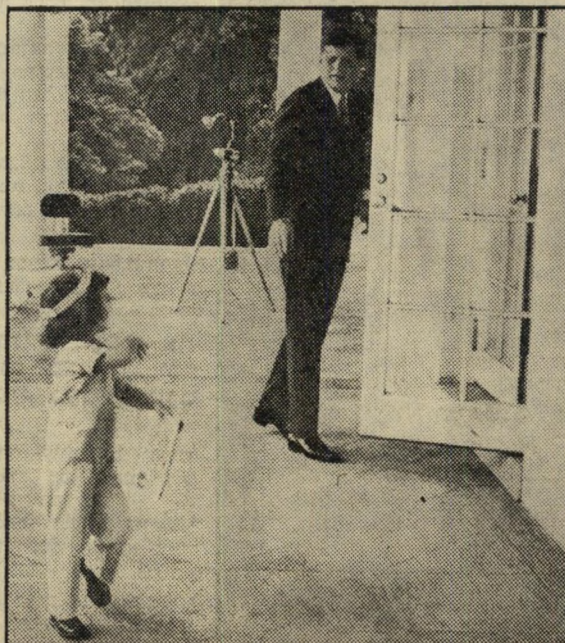
בשלוש השנים נמצאו הגדרות רבות, יבשות ומליציות, לאלומת-אור זו. יש שדיברו על "הפגת המתיחות בעולם", ועל "הפגת המלחמה הקרה". יש שהעזו לדבר על "שיתוף-פעולה אמריקאי-סובייטי", ואף על ראשיתה של "ברית חשיגנטון-מוסקבה". ג'ון קנדי עצמו מצא לכך הגדרה קולעת ומדויקת יותר, בנאום שנשא בעת קבלת תואר-כיבוד באוני-ברסיטה האמריקאית בחשיגנטון.

הוא קרא לה: "איסמטאגיה של שלום".

מה אומר מושג זה? פירושו: השלום אינו נופל מן השמים, שאין טעם להמתין באופן פאסיבי תוך התכוננות אקטיבית למלחמה.



עם נשיא צרפת



עם בתו קארולין



עם קיסר פרס